

پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس سبک‌های فرزندپروری ادراک شده و تاب‌آوری تحصیلی در بین دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی

حسین کریمیان^۱، نرگس قیاسی دهقان^۲

^۱ هیئت‌علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم

^۲ کارشناسی ارشد رشته علوم تربیتی گرایش آموزش و پرورش ابتدایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم

چکیده

هدف از انجام مقاله حاضر، پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس سبک‌های فرزندپروری ادراک شده و تاب‌آوری تحصیلی در بین دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی بود. روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش کلیه دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی شهر همدان در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ اعم از دختر و پسر به تعداد ۹۵۲۷ بودند. نمونه آماری بر اساس جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۰) ۳۸۴ نفر مشخص شده است که به روش در دسترس انتخاب شدند. جهت گردآوری اطلاعات در این پژوهش از پرسشنامه‌های سرزندگی تحصیلی دهقانی زاده و حسین چاری (۱۳۹۱) که ضریب پایایی این ابزار در پژوهش حاضر ۰/۷۷۸ به دست آمد، سبک‌های فرزندپروری ادراک شده بامریند (۱۹۹۱) ضریب پایایی این ابزار در پژوهش حاضر برای سبک فرزندپروری ادراک شده سهل‌گیر ۰/۷۳، سبک فرزندپروری ادراک شده مستبد ۰/۶۵ و سبک فرزندپروری ادراک شده مقتدر ۰/۷۳ به دست آمد و تاب‌آوری تحصیلی ساموئلز (۲۰۰۴) که ضریب پایایی این ابزار در پژوهش حاضر برای مهارت‌های ارتباطی ۰/۷۶، برای جهت‌گیری آینده ۰/۶۶ و برای حل مسئله محوری مثبت نگری ۰/۶۲ به دست آمد استفاده شد. نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون چند متغیری نشان داد که ۱۱ درصد از تغییرات متغیر ملاک یعنی سرزندگی تحصیلی، می‌تواند توسط متغیرهای سبک‌های فرزندپروری ادراک شده و تاب‌آوری تحصیلی تبیین شود ($p < 0/01$). همچنین نتایج حاصل از آزمون همبستگی نشان داد که بین سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه و سرزندگی تحصیلی با ضریب همبستگی ۰/۱۷۰ رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($p < 0/01$). علاوه بر این، بین تاب‌آوری تحصیلی و سرزندگی تحصیلی با ضریب همبستگی ۰/۲۸۱، بین مهارت‌های ارتباطی و سرزندگی تحصیلی با ضریب همبستگی ۰/۲۲۱، بین جهت‌گیری آینده و سرزندگی تحصیلی با ضریب همبستگی ۰/۲۵۳، بین حل مسئله محوری مثبت نگری و سرزندگی تحصیلی با ضریب همبستگی ۰/۱۶۰ رابطه منفی و معناداری وجود دارد ($p < 0/01$).

واژه‌های کلیدی: سرزندگی تحصیلی، سبک‌های فرزندپروری ادراک شده، تاب‌آوری تحصیلی، دانش‌آموزان ششم ابتدایی

۱- مقدمه

وضعیت پیچیده و تحولات جامعه امروزی نیازمند آن است که افراد به‌طور مداوم در حال یادگیری دانش و مهارت‌های جدید باشند تا بتوانند با تغییرات موجود در اجتماع سازگار شوند. میل به دانستن یکی از مهم‌ترین خواسته‌های بشر بوده و همواره به دنبال فهمیدن، یادگیری و آموختن است (سلیمانی و شفیع، ۱۴۰۰). با رشد سریع و رقابت بسیار زیادی که در عرصه جهانی میان کشورهای مختلف وجود دارد، جامعه‌ای می‌تواند به موفقیت دست یابد که همواره یادگیرنده باشد و به سوی بهبود مستمر پیش برود و این توانایی را داشته باشد که در راستای تحولات جهانی رشد پیدا کند. در حال حاضر وظیفه خطیر مسئولان ایجاد سازمان‌هایی است که افراد بتوانند در آن‌ها به‌طور مداوم یاد بگیرند تا بتوانند مشکلات موجود را به سمت فرصت‌های نوین و فضاهای جدید برای پیشرفت هدایت کنند. از ابتدا هدف نظام‌های آموزشی کمک به مردم برای زندگی بهتر بوده است و در شرایط کنونی سازمان‌های آموزشی این واقعیت را پذیرفته‌اند که روش‌های پیشین دیگر جوابگوی تحولات مدرن دنیای امروز نیستند و به افراد کمک می‌کنند تا علم و دانش خود را بروز کنند. لذا از آنجایی که یادگیری در حال حاضر دلیل اصلی دوام بوده و به روز کردن اطلاعات یکی از مهم‌ترین نیازهای زندگی هر شخص محسوب می‌شود، سبب می‌شود که افراد همواره در علم و دانش خود تجدید نظر کنند و اصول یادگیری را به دست آورند. یکی از محیط‌های که یادگیری در آن صورت می‌پذیرد مدارس می‌باشد و دانش‌آموزان مهم‌ترین رکن آن هستند (امامی درمیان، پورشافعی و طالبی، ۱۴۰۰).

در عصر حاضر مهم‌ترین دغدغه نظام آموزشی، ایجاد بستری مناسب جهت یادگیری موثر و پایدار از طریق آموزش می‌باشد. از آنجایی که دانش‌آموزان به ویژه در مقاطع پایه به عنوان رکن اصلی نظام آموزشی نقش و جایگاه ویژه‌ای دارند، بررسی عوامل موثر بر افزایش ویژگی‌های مثبت تحصیلی در آن‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است (بیهان، ۲۰۱۸). یکی از عواملی که باعث می‌شود دانش‌آموزان با شرایط آسیب‌زا این دوره، ناملایمی‌ها و مشکلات سازگار شوند، سرزندگی تحصیلی است. سرزندگی تحصیلی^۱ را می‌توان به عنوان توانایی دانش‌آموزان در مقابله موفق با چالش‌های تحصیلی که معمولاً در طول دوره تحصیلی تجربه خواهند کرد تعریف کرد (یون، هیور و ال-هوری، ۲۰۱۸). این ویژگی تحصیلی بر تقویت نقاط قوت فردی دانش‌آموزان با رویکردهای فعالانه در مقابله با مسائل و جلوگیری از عقب‌نشینی از چالش‌های حوزه یادگیری تاکید دارد. از نظر مفهومی، سرزندگی به مشکلات و اضطراب‌های روزمره که انگیزه و مشارکت فراگیران در روند یادگیری را با تهدید اعتماد به نفس و ثبات آن‌ها قطع می‌کند؛ مرتبط است (مارتین، یو، گینس و پاپورث، ۲۰۱۷). مدارس و دیگر محیط‌های آموزشی، مکان‌هایی هستند که در آن‌ها چالش‌های تحصیلی، موانع و فشارها، حقیقت پایدار زندگی تحصیلی هستند، همین امر ممکن است باعث خستگی و دلسردی دانش‌آموزان در مدرسه گردد. وقتی دانش‌آموزی کاری را به طور خودجوش انجام می‌دهد نه تنها احساس خستگی و ناامیدی به او دست نمی‌دهد، بلکه احساس می‌کند انرژی و نیروی او افزایش یافته است. به طور کلی حس درونی سرزندگی شاخص معنی‌دار سلامت ذهنی است (ژائو، آن، دینگ، یانگ، ژانگ و گاه، ۲۰۱۷). سرزندگی برای دانش‌آموزان در محیط تحصیل از اهمیت بالایی برخوردار است چرا که به یک ساختار چندبعدی متشکل از توانایی فرد برای مقابله با انتظارات درباره تکالیف تحصیلی، موقعیت در محیط تحصیلی و همچنین حس شادی و دلبستگی به محیط تحصیل اشاره دارد (رایب، سایروس و لانگان، ۲۰۱۶)؛ بنابراین، شناخت عوامل افزایش‌دهنده سرزندگی می‌تواند در توسعه برنامه‌ریزی‌های هدفمندتر در

¹ Beyhan

² academic buoyancy

³ Yun, Hiver & Al-Hoorie

⁴ Martin, Yu, Ginns & Papworth

⁵ Xu, An, Ding, Yuan, Zhuang, Goh

⁶ Ribbe, Cyrus & Langan

زمینه تحصیلی موثر باشد. باورهای سرزنده در دانش‌آموزان، خوش‌بینی نسبت به فعالیت‌های تحصیلی و افزایش اعتماد به نفس را فراهم می‌سازد تا در نهایت با تغییر شرایط ناخوشایند به شرایط خوشایند منجر به افزایش تلاش و پشتکار فرد برای موفقیت‌های بیشتر تحصیلی شود (هاوس^۷، ۲۰۱۳). هدف این مقاله پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس سبک‌های فرزندپروری ادراک شده و تاب‌آوری تحصیلی در بین دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی است.

مبانی نظری:

سرزندگی تحصیلی: سرزندگی تحصیلی را می‌توان به عنوان توانایی دانش‌آموزان در مقابله موفق با چالش‌های تحصیلی که معمولاً در طول دوره تحصیلی تجربه خواهند کرد تعریف کرد (یون، هیور و ال-هوری، ۲۰۱۸، ۸۰۵).

سبک‌های فرزندپروری ادراک شده: فرزندپروری ادراک شده، به ترکیبی از نگرش‌ها، ارزش‌ها، باورها و رویکردهای کلی اشاره دارد که والدین برای پرورش کودکان و اجتماعی شدن از آن بهره می‌گیرند تا محیطی عاطفی را برای رشد کودک فراهم کنند (حمید و احمدشاه، ۲۰۱۸، ۱۷۴).

تاب‌آوری تحصیلی: تاب‌آوری تحصیلی را می‌بایست به منزله توانایی یادگیرندگان در ایجاد عملکرد ثابت و همچنین به وجود آوردن تنظیمات در رویارویی با مشکلات تحصیلیشان توصیف نمود (تریگوئرز و همکاران، ۲۰۲۰، ۴۳).

سرزندگی تحصیلی

تاریخچه سرزندگی را می‌توان در چهار موج تحقیقات توضیح داد. اولین موج اصلی تحقیقات سرزندگی به توصیف پدیده‌ی سرزندگی همراه با مفاهیم اساسی و روش‌شناسی آن پرداخت و بر فرد تمرکز داشت. ویژگی این موج تحقیقات این بود که به صورت طولی انجام می‌شد که از طریق شناسایی عوامل حمایتی پیش‌بینی‌کننده‌ی رشد سرزندگی کمک شایانی به این زمینه کرده است (صالحی، ۱۳۹۳).

موج دوم دربرگیرنده تعاریف پویاتری در مورد سرزندگی با تمرکز بر سازگاری مثبت در شرایط نامطلوب و خطرناک بود و بر تبادلات بین افراد و بسیاری از سیستم‌هایی که رشد در آن محیط‌ها صورت می‌گیرد، پرداخت. موج سوم بر مداخلات بازدارنده تمرکز دارد. موج چهارم که اکنون در حال شکل‌گیری است به تحقیقات بین رشته‌ای در مورد سرزندگی به منظور ادغام اصول زیستی و ژنتیک سرزندگی با فهم فرایندهای محیطی و روانی اجتماعی مؤثر بر آن و ایجاد فن‌آوری می‌پردازد. بیشتر کارهایی که در زمینه سرزندگی آموزشی از کارهایی که در زمینه خلأ پیشرفت انجام شد شکل گرفت. زمانی که نظریه‌پردازان اجتماعی در دهه ۱۹۶۰، هوشیاری جمعی در رابطه با اختلاف تحصیلی قشر ثروتمند و فقیر جامعه را بیدار کردند. دیدگاه رایج در این زمان فقر فرهنگ، بررسی ارتباط بین سطح اجتماعی با کودکان فقیر و خانواده‌هایشان که از سوی دانشمندان اجتماعی به عنوان افراد محروم، فقیر و آسیب‌پذیر شناخته می‌شوند را شامل می‌شد. دهه ۱۹۷۰ آغاز تغییر الگوی فقر فرهنگی به سمت تفاوت فرهنگی بود. در این دیدگاه اعتقاد بر آن بود که عملکرد تحصیلی ضعیف دانش‌آموزان با سطح اقتصادی پایین حاصل تعارض بین فرهنگ گروه‌ها با درآمد پایین، گروه‌های اقلیت نژادی و فرهنگ مدرسه بود (صالحی، ۱۳۹۳).

عوامل مؤثر بر سرزندگی تحصیلی

پیشایندهای سرزندگی تحصیلی در سه سطح مختلف روانی، عوامل مربوط به مدرسه و مشارکت در فرایند تحصیلی و عوامل مربوط به خانواده و همسالان مورد توجه قرار گرفته است. از عوامل تحصیلی روانشناختی می‌توان به تاب‌آوری تحصیلی، انگیزش، خودگردانی تحصیلی و خودکارآمدی تحصیلی، از عوامل تحصیلی خانواده و همسالان می‌توان به حمایت‌های شناختی و عاطفی خانواده و دوستان و الگوهای ارتباطی با خانواده و همسالان و از عوامل تحصیلی مدرسه و مشارکت می‌توان به ساختار کلاس درس، کیفیت گذراندن وقت در کلاس، نگرش مثبت به کلاس و مشارکت در بهبود جو کلاس اشاره کرد (فولادی، کجباف و قمرانی، ۱۳۹۵).

به منزله‌ی قسمتی از پیشایندهای همسالان و خانواده، از حمایت خانواده و الگوی ارتباطی می‌توان نام برد. شواهد بسیاری از سهم آن در رشد شایستگی تحصیلی و سازگاری حمایت می‌کند. خانواده کارکردهای زیادی دارد و بر اساس این کارکرد، بر فرزندان تأثیر می‌گذارد و شیوه‌ی برخورد آن‌ها را تعیین می‌کند. از دیگر پیشایندهای سرزندگی تحصیلی، مدرسه و کلاس درس است. مدرسه و کلاس درس به‌عنوان فضای مهم برای پیشرفت و موفقیت دانش‌آموزان است. کیفیت حضور در کلاس نقش حیاتی در یادگیری افراد دارد و ادراک آنان را نسبت به تجربیات مدرسه تحت تأثیر قرار می‌دهد (مرادی و چراغی، ۱۳۹۳).

عوامل روانشناختی

سرزندگی به‌عنوان یک متغیر برجسته با سایر عوامل روانشناختی ارتباط دارد. حس سرزندگی با مواردی از قبیل تمامیت و استقلال و خودشکوفایی همراه است. ریان و فدریک (۱۹۹۷) معتقدند سرزندگی ذهنی یا احساس مثبت انرژی داشتن که برای فرد قابل دسترسی است حالتی برجسته و پویا از لحاظ پدیدارشناسی است و افراد تغییرات گذرا را برحسب میزان انرژی که دارند درک می‌کنند نه بر احساس عملکرد حالت فیزیکی شبیه بیماری، بلکه عملکرد شناختی نیز مهم است. افرادی که احساس سرزندگی را در خود بررسی می‌کنند، ارزیابی منفی کمتری از مشکلات فردی دارند، چرا که بر مشکلات بهتر می‌توانند غلبه کنند. احساس برانگیخته بودن با داشتن انرژی که در کنترل شخص نباشد مثل عصبانیت، اضطراب یا احساس فشار با سرزندگی ارتباط عکس دارند. بخشی از آزمون احساس فشار با سرزندگی ارتباط عکس دارد، به تفاوت‌های فردی می‌پردازد که مشخص شده با خودشکوفایی و عزت‌نفس ارتباط مثبت دارند (رحیمی و زارعی، ۱۳۹۵).

سبک‌های فرزندپروری

سبک فرزندپروری الگوهای نگرشی رفتاری است که والدین برای تربیت فرزندان خود به‌کار می‌بندند. سبک‌های والدگری یکی از مؤلفه‌های اساسی در رشد و تربیت فرزندان است و اغلب ارتباط با مهم‌ترین دستاوردهای فرزندان مانند توانایی‌های شناختی و اجتماعی آنان دارد و زمینه‌ساز خیلی از ابعاد شخصیتی و نگرش‌ها، احساسات و عادت‌های افراد می‌باشد. اولین تماس‌های کودک در محیط با والدین خویش است. کیفیت این تعامل زمینه‌ساز اصلی شکل‌گیری احساس ایمنی در کودک است که پیامدهای گوناگونی در پی دارد. چگونگی رفتار والدین با فرزندان نقش مهمی در شکل‌گیری نظام رفتاری کودکان ایفا می‌کند. دو بعد اساسی که هسته‌ی مرکزی تعامل والد کودک را تشکیل می‌دهند، عبارت‌اند از میزان گرمی یا پذیرش و میزان کنترل. گرمی یا پذیرش والدینی به‌صورت حمایت از کودک و انتقال حس امنیت و اطمینان به کودک دیده می‌شود و به میزان حساسیت عاطفی و هیجانی والدین و در دسترس بودن آنان برای تأمین نیازهای کودکان اشاره دارد. پذیرش، هم بر اعتماد به

نفس کودک و هم از طریق افزایش رابطه والد کودک بر فرآیند اجتماعی شدن وی تأثیر مثبت دارد که هردوی اینها مشکلات رفتاری را در آینده کاهش می‌دهند (اسکاپ، مکدونالد، جورلیس و روزنفیلد^۸، ۲۰۱۷).

انواع سبک‌های فرزندپروری

دارلینگ و استرنبرگ^۹ (۱۹۹۳) مدلی را مطرح کرده‌اند که از آن چهار سبک فرزندپروری مقتدرانه، مستبدانه، سهل‌گیرانه و مسامحه‌کارانه نتیجه می‌شود.

سبک فرزندپروری مسامحه‌کارانه

این‌گونه والدین در بازخواست‌کنندگی و پاسخگو بودن در سطح پایین قرار دارند. این والدین نه توقعی از فرزندان دارند و نه عشق و محبت و پاسخگویی به نیازهای آنان دارند. نوجوانان و جوانان والدین بی‌تفاوت و رهاکننده کمترین میزان سازگاری را در مقایسه با هر سه گروه نوجوانان خانواده‌های مورد بحث دارند. این گروه از نوجوانان و جوانان به‌خصوص از نظر پیشرفت تحصیلی، ارتباطات اجتماعی، مشکلات رفتاری و سطح غمگینی درونی شده، براساس مطالعات انجام شده بدترین وضع را داشته‌اند. این کودکان استقلال رأی نداشته و بی‌هدف بوده و از نظر عاطفی افرادی گسیخته و بی‌علاقه هستند که کنترلی بر هیجانات خود ندارند می‌باشند (دانش، ۱۳۹۳).

سبک فرزندپروری مستبدانه

این والدین از نظر درخواست‌کنندگی و دستور دادن در سطح بالایی هستند، اما پاسخ‌دهنده نیستند. اطاعت‌گر و سلطه‌طلب بوده و واضح قوانین هستند. انتظار دارند دستوراتشان بدون توضیح، اطاعت شود. آن‌ها محیط ساختارمند هستند که در آن مقررات به وضوح تعیین شده را وضع می‌کنند، سخت‌گیری بدون حمایتی را اعمال می‌کنند و علاقه‌ای به مذاکره و تعامل با فرزندان ندارند. این والدین به تلاش کودک برای حمایت و توجه بی‌تفاوت‌اند و به‌ندرت از تقویت مثبت استفاده کرده و برای کنترل از شیوه‌های ایجاد ترس استفاده می‌کنند. فرزندان این والدین فاقد مهارت اجتماعی هستند و عزت نفس پایین داشته و قدرت برقراری ارتباط با همسالان را ندارند (علیزاده و آندریس^{۱۰}، ۲۰۱۲).

آن‌ها معمولا وابسته بوده و فاقد کنجکاوی خلاقانه و خودانگیخته هستند و مکان کنترل بیرونی دارند. این کودکان برای اجتناب از تنبیه، نمرات تحصیلی خود را به والدین نشان نمی‌دهند. سبک والدینی مستبدانه با نوروگرایی فرزندان در ارتباط مستقیم بوده و موجب بروز اضطراب به‌علت عدم اعتماد به خود در آن‌ها می‌گردد. بامریند معتقد است این نوجوانان از افسردگی، ابتکار عمل پایین، بی‌هدفی و سوءظن در دوران بلوغ رنج می‌برند. فرزندان این سبک غالبا دچار تعارض بوده و نوسانات خلقی داشته و در مدرسه عملکرد خوبی ندارند. همچنین ناراضی منزوی و بی‌اعتماد هستند. در این‌گونه خانواده‌ها فرزندان پسر نسبت به دختران مشکلات بیشتری از خود نشان می‌دهند و تمایل بیشتری به ابراز خشم و اعتراض نسبت به مواضع قدرت دارند (بامریند، ۱۹۷۸).

⁸ Skopp, McDonald, Jouriles & Rosenfield

⁹ Darling, Steinberg

¹⁰ Alizadeh & Andries

تنبیه بدنی که از نشانه‌های خانواده‌های مستبد هست با شکایات جسمانی و اختلال‌های جسمانی کردن فرزندان همراه می‌باشد. این والدین در برخورد با فرزند، خشن، ناهماهنگ و انعطاف‌ناپذیر بوده و استبداد محور اصلی تربیتی این فرزندان می‌باشد. درواقع، این شیوه‌ی فرزندپروری پیش‌بین مشکلات رفتاری هیجانی فرزندان می‌باشد. سبک فرزندپروری مستبدانه با کنترل و توقع بالا برای تغییر و تصحیح رفتار فرزند بیشتر بر تنبیه مبتنی می‌باشد. فرزندان این سبک درون‌گرا بوده و قدرت تصمیم و ابتکار عمل ندارند. فرزندان خانواده‌های مستبد دارای عزت نفس پایین بوده و از توانایی پایینی در ایجاد ارتباط برخوردارند (علیزاده و آندریس، ۲۰۱۲).

سبک فرزندپروری مقتدرانه

والدین قاطع، هم‌پذیرنده و هم‌پاسخ‌دهنده هستند و به‌صورت عقلانی و منطقی روی فرزندان خود کنترل دارند و به نظرات آنان احترام می‌گذارند. از روش‌های انضباطی حمایتی بهره می‌جویند، واقعیت‌ها و بینش‌های شناختی بهتری را به کودکان منتقل می‌کنند. به‌منظور توافق با فرزند از ارتباط کلامی استفاده کرده و تمایل به پذیرش دلایل فرزند در رد یک رهنمود از خود نشان می‌دهند و اغلب برای مطیع‌سازی از استدلال و منطق بهره می‌جویند. نیازها و ویژگی‌های خاص فرزند را می‌شناسند و معیارهای مشخصی را برای فرزندان در نظر می‌گیرند و فرزندان را به فردیت و استقلال تشویق می‌کنند (دارلینگ، ۲۰۱۱).

برخی محققان معتقدند که مطلوب‌ترین نتایج تحولی با فرزندپروری مقتدرانه در ارتباط است. والدین مقتدر پیوسته گرم، مسئول و حمایتگر بوده و به‌صورت عقلانی روی فرزندان خود کنترل دارند و با احترام به نظرات آنان، به رشد عقلانی آن‌ها کمک می‌کنند. این فرزندان دارای حرمت به خود بالا و ابتکار عمل فردی بوده و محبوب معلمان و دوستان خود هستند. فرزندان این شیوه دارای سازگاری اجتماعی و موفقیت تحصیلی بالا می‌باشند. در این شیوه کودکان با پذیرش بالا تربیت شده و عموماً دارای ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی می‌باشند (دانش، کاکاوند، سلیمی نیا، سائقی، سهیمی، ۱۳۹۳).

این والدین فرزندان پرورش می‌دهند که از نظر هوش و هم‌به لحاظ اجتماعی کارآمد، مسئولیت‌پذیر، هدفمند، خود‌نظم و اهل مشارکت بوده و در تکالیف جدید اعتماد به نفس دارند. همچنین این گروه از فرزندان عزت‌نفس بالا داشته و نیز کنجکاو و علاقمند به پیشرفت هستند و معمولاً دارای ویژگی شخصیتی برون‌گرا و وظیفه‌شناس هستند. فرزندان والدین مقتدر بیشتر خوداتکایی و خویش‌داری داشته و خواستار کشف و جستجو هستند و نسبت به سایر گروه‌ها بیشتر متقاعد می‌شوند؛ یعنی، نسبت به معیارهای مشخص درمورد چرایی پاداش و تنبیه توجیه شده و پذیرش بیشتری نسبت به مقررات اجتماعی دارند. دختران نسبت به پسران مستقل‌تر و پسران مسؤلیت‌پذیرترند (هاور، آتن، وریس، وانگلس^{۱۱}، ۲۰۱۹).

طبق نظر لی، وانگ، پیون و کی^{۱۲} (۲۰۱۳)، فرزندان دارای والدین سبک مقتدر، ارزش‌های درونی برای تحصیل خود دارند و کمتر خود را با دیگران مقایسه می‌کنند و همچنین از سطوح کمتر اضطراب ریاضی برخوردارند. همچنین، در پژوهش‌هایی به ارتباط بین سبک مقتدرانه با مدیریت هدف پرداخته شده است و رابطه‌ی مثبت بین این دو را نشان داده شده است که مدیریت هدف ارتباط منفی با اضطراب ریاضی نیز دارد. فرزندپروری مقتدرانه با افزایش تعاملات مثبت و کاهش تعارضات همراه می‌باشد. والدینی که فرزندپروری مقتدرانه دارند، خودکفایی بیشتری احساس می‌کنند، به روش مناسب‌تری دستور می‌دهند و

¹¹ Huver, Otten, Veries, Engelse

¹² Li, Wang, Pyun & Kee

توانایی اطاعت‌پذیری کودک را تقویت می‌کنند. در سال‌های اخیر فرزندپروری مقتدرانه به‌عنوان نوعی مداخله پیشگیرانه و رویکردی برای افزایش بهداشت عمومی به‌حساب می‌آید (ساندرز^{۱۳}، ۲۰۱۲).

فرزندپروری مقتدرانه باعث ایجاد رابطه‌ی مثبت بین والدین و فرزندان می‌شود و کمک می‌کند تا والدین راهبردهای مؤثر مدیریت را در برخورد با انواع مسائل رشدی رفتاری فرزند بیاموزند. در واقع فرزندپروری مقتدرانه، محیطی امن، تقویت رفتار مثبت و محیط مثبت یادگیری را ایجاد می‌کند. در تزک، دونورت، فرو، بارلو و براون^{۱۴} (۲۰۰۹) نیز نشان دادند که فرزندپروری مقتدرانه با مشکلات رفتاری کمتر فرزندان و وضعیت سلامت روان بهتر در فرزندان و والدین همراه می‌باشد. مشارکت والدین مزایای زیادی برای فرزندان دارد. از جمله کاهش اضطراب جدایی در والدین و کودک، تقویت و تداوم روابط خانوادگی و افزایش رضایتمندی زناشویی (فرناندز کاستیلو و ویلچز^{۱۵}، ۲۰۱۶).

سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه

این والدین از نظر پذیرندگی و پاسخ‌دهندگی در سطح بالا، اما از نظر درخواست‌کنندگی و کنترل در سطح پایینی هستند و کمترین فشار را به فرزندان اعمال می‌کنند و هیچ قاعده و قانونی را در خانه اعمال نمی‌کنند. این والدین به‌عنوان الگویی که بخواهند فرزندان را شکل دهند و در آن‌ها تغییر به‌وجود آورند محسوب نمی‌شوند و خودگردانی را تا حد زیادی جایز دانسته و از برخورد اجتناب می‌کنند. فرزندان این خانواده‌ها کمتر در یادگیری شرکت داشته و وضعیت تحصیلی خوبی ندارند. ولی خود-پنداره‌ی در آنان مثبت است. کودکان و نوجوانان این خانواده‌ها عزت نفس و مهارت اجتماعی بالایی داشته و می‌توانند روابط -بهتری با والدین خود داشته باشند و افسردگی نیز در آن‌ها کمتر است. این فرزندان رشد نیافته‌تر بوده و در پذیرش مسئولیت رفتارشان، به‌علت نداشتن الگو با مشکل مواجه بوده و خودکنترلی و خوداتکایی کمتری نیز دارند (علیزاده و آندریس، ۲۰۱۲).

عدم ثبات در نحوه‌ی برخورد با فرزند از ویژگی‌های سبک فرزندپروری سهل‌انگارانه می‌باشد. این سبک فرزندپروری با پیامدهای منفی مانند بزهکاری، پرخاشگری فرزندان و اختلال‌های درونی‌ساز و برونی‌ساز ارتباط دارد. این سبک فرزندپروری می‌تواند از-طریق تأثیر بر عزت نفس، خودپیروی، خودکنترلی و راه‌های مقابله با تنیدگی فرد را در موقعیت‌های دشوار زندگی با مشکل جدی روبه‌رو کند. در واقع، عدم ثبات در برخورد با فرزندان که از ویژگی سبک فرزندپروری نایمن می‌باشد باعث می‌شود که نگرش منفی به خود و دیگران در فرد شکل بگیرد که این باعث شکل‌گیری سوگیری‌های اسنادی می‌شود و برانگیختگی عاطفی را افزایش می‌دهد. افراد دارای سوگیری‌های اسنادی منفی احتمالاً ارتباط با دیگران را منفی درک کرده و ممکن است اضطراب زیادی را در موقعیت‌های اجتماعی تجربه کنند (کارترایت، هودگس و پرت^{۱۶}، ۲۰۱۳).

شیوه‌های مؤثر برای فرزندپروری

یکی از چالش‌انگیزترین جنبه‌های فرزندپروری این است که بدانیم چگونه رفتار فرزندان را تغییر دهیم، آن‌ها را تشویق کنیم و رفتار نامطلوبشان را متوقف سازیم و به‌عبارتی رفتار آن‌ها را تحت‌تأثیر قرار دهیم. برای این منظور می‌توانیم خواهش کنیم، استدلال کنیم، توضیح دهیم، دستور بدهیم، چرب‌زبانی کنیم، مصالحه کنیم، جیغ و فریاد بزنیم، تنبیه بدنی و تهدید کنیم،

¹³ Sanders

¹⁴ Dretzke, Davenport, Frew, Barlow, Brown

¹⁵ Fernández-Castillo & Vélchez-

¹⁶ Cartwright-Hatton, Hodges & Porter

امتیازات کودک را معلق کنیم و یا فقط سر تسلیم فرود آوریم و التماس کنیم. برخی از این رویکردها ممکن است در مواقعی خاص کارساز باشد، برخی از آن‌ها هرگز مناسب نیستند، برخی ممکن است گاهی مؤثر باشند و برخی هرگز مؤثر نباشند و بالاخره این‌که هیچ روشی همواره مؤثر نخواهد بود. در این‌جا برخی روش‌های فرزندپروری را شرح می‌دهیم که مورد تأیید تعلیم‌دهندگان، روانشناسان و دیگر افراد دخیل در رشد کودک هستند و در برنامه‌هایی نظیر اثربخشی والدین، انضباط قاطعانه، انضباط مثبت و... گنجانده می‌شوند. گرچه این رویکردها از نظر موضوعات مورد تأکیدشان تاحدی باهم فرق دارند در اکثر اصول زیر باهم مشترکند (رضوانی، ۱۳۹۷).

الف- هم‌خوانی و وضوح: هم‌خوانی و هماهنگی در فرزندپروری خیلی اهمیت دارد و بدون این دو کودکان نومیدانه دچار اغتشاش و والدین مأیوسانه دچار ناکامی می‌شوند. حوصله و کار گروهی والدین به تضمین هم‌خوانی کمک می‌کند. از آن‌جا که ثبات و هم‌خوانی یعنی پیروی و دنبال کردن آن‌چه می‌گوییم، والدین باید آگاه باشند که از دادن قول‌ها و وعده و وعیدهایی که نمی‌توانند به آن عمل کنند بپرهیزند. وضوح نیز به این دلیل مهم است که کودک باید از قوانین و مقررات و پیامدهای نقض و تخطی از آن‌ها آگاه باشد زیرا وضوح و روشنی امکان تنبیه غیرمنصفانه کودک به راه‌های گریز را از بین می‌برد (رضوانی، ۱۳۹۷).

ب- پیامدهای منطقی: یکی از مؤثرترین راه‌های یادگیری عبارت است از تجربه کردن پیامدهای منطقی اعمال و کردارمان. بعضی از این پیامدها به‌طور طبیعی اتفاق می‌افتد، مثلاً در هوای بارانی چترمان را فراموش می‌کنیم و آنگاه خیس می‌شویم. گاهی لازم است والدین پیامدهای مربوط به رفتار بد و اشتباه کودکان را تعبیر کنند. پیامدهای منطقی با تنبیه فرق دارد. پیامد باید مربوط به رفتار مشکل‌ساز، محترمانه نه تحقیرآمیز و معقول و مستدل (طراحی شده برای آموزش دادن نه رنج دادن) باشد (رضوانی، ۱۳۹۷).

ج- ارتباط باز و آزاد: خطوط ارتباط بین والدین و کودکان باید نگه داشته شود. فنون متعددی برای تقویت ارتباط وجود دارد که از میان آن‌ها می‌توان به گوش دادن فعال و استفاده از پیام‌هایی که با من شروع می‌شوند اشاره کرد. این دو از مؤلفه‌های مهم در برنامه اثربخشی والدین به‌شمار می‌روند. در گوش دادن فعال والدین به‌منظور درک کردن کودک و کمک به او در درک مشکلش به کودک بازخورد کلامی می‌دهند. پیام‌هایی که با من شروع می‌شود بدون مقصر قلمداد کردن کودک حقایق را منتقل می‌کند. نشست‌های هفتگی منظم نیز فرصت باهم بودن و طرح مسائل و شکایات، حل مسأله و برنامه‌ریزی برای فعالیت‌ها را فراهم می‌کند. از طریق توافق جمعی بهتر از اخذ رای اکثریت می‌توان تصمیم‌گیری کرد، زیرا قانون اکثریت می‌تواند به استبداد اکثریت و سرکوب کردن اقلیت منجر شود. اگر نتوان از طریق اجتماع به توافق رسید می‌توان مشکل را در دستور کار جلسه بعدی قرار داد تا فرصت برای پیدا کردن راه‌حل‌های دیگر برای اعضای خانواده فراهم شود (رضوانی، ۱۳۹۷).

د- احترام: برای ایجاد رشد و تغییر احترام متقابل بین والدین و فرزندان باید تقویت گردد و پرورش داده شود. یکی از راه‌های مهم آموزش احترام سرمشق‌دهی و الگوسازی است یعنی با کودک و دیگران با احترام برخورد نماییم (رضوانی، ۱۳۹۷).

ه- اصلاح و رفتار کودکان: انواع مؤثر روش‌های انضباطی از برخی شکل‌های اصلاح رفتار استفاده می‌کنند. پاداش‌ها مانند بغل کردن و در آغوش گرفتن، دادن برچسب‌های مختلف با انجام فعالیت‌های خاص در قبال رفتار خوب داده می‌شوند و هنگام بدرفتاری امتیازات گرفته می‌شوند. رفتار خوب را می‌توان روی یک لوح ساده که یک یا چند رفتار مطلوب را نشان می‌دهد ردگیری کرد. رفتار نامطلوب را نیز می‌توان با لغو امتیاز تماشا یا تلویزیون یا سرگرم شدن به فعالیت‌های دیگر کاهش داد. محروم کردن یا به‌عبارت دیگر فرستادن کودک به اتاقش یا محلی خسته‌کننده برای مدتی کوتاه یا تا زمانی که رفتار بد کودک

متوقف شود برای توقف رفتارهای مخرب بسیار سودمند است و این کار به والدین نیز فرصت آرام شدن و خونسرد بودن را می‌دهد. اگرچه موفقیت هیچ روشی در فرزندپروری صددرصد تضمین نمی‌شود تداوم جست‌وجوی راه‌های بهبود ارتباط و افزایش رضایتمندی برای خانواده‌ها حائز اهمیت است. همچنین توسعه مهارت‌های پدری و مادری و اعتماد داشتن به آن، عقل سلیم و به‌ویژه عشق ورزیدن به کودکان برای والدین بسیار مهم است (رضوانی، ۱۳۹۷).

و- اجتناب از تنبیه فیزیکی و جسمی: خشونت جسمی اعمال شده در سنین اولیه کودکی و الگوگیری رفتارهای خشن بزرگسالان به القا و آموزش خشونت عادی در کودکان منجر می‌شود. تنبیه بدنی و جسمی ممکن است در کوتاه‌مدت به واسطه متوقف کردن رفتار نامطلوب مؤثر باشد ولی نتایج بلندمدت آن از جمله خشم، رنجش، آزرده‌گی، ترس، تنفر و انزجار برانگیز و وحشتناک است و علاوه بر این اغلب باعث اغتشاش ذهنی، درماندگی، تحقیر و ضایع کردن حق کودکان توسط والدین می‌گردد (رضوانی، ۱۳۹۷).

پیشینه پژوهش‌های داخلی

حاجی‌پور و عجم (۱۴۰۰) در پژوهشی به بررسی پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس خلاقیت هیجانی و تاب‌آوری تحصیلی در دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه شهرستان گناباد پرداختند. روش تحقیق مورد استفاده توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش تمامی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه گناباد به تعداد ۱۸۴۶ نفر بود. بر اساس جدول کرجسی-مورگان ۳۱۷ نفر بعنوان نمونه تعیین شده و با روش خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. نتایج به دست آمده نشان‌داد از بین مولفه‌های تاب‌آوری تحصیلی، به ترتیب مثبت‌نگری تحصیلی و جهت‌گیری آینده تحصیلی بیشترین تاثیر مثبت و معنادار را در سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان داشتند. خلاقیت هیجانی و تاب‌آوری تحصیلی ۱۳/۷ درصد از تغییرات سرزندگی تحصیلی را پیش‌بینی می‌کنند.

فدوی، پورشافعی و اسدزاده (۱۴۰۰) پژوهشی را به منظور تعیین رابطه الگوهای فرزندپروری و سرزندگی تحصیلی در دانش‌آموزان متوسطه اول انجام دادند. روش پژوهش از نوع همبستگی است. جامعه مورد نظر پژوهش حاضر، دانش‌آموزان دختر متوسطه اول شهر قاین بود که با توجه به آمار ارائه شده، ۲۸۰ نفر را شامل شده است. نمونه آماری مطالعه بر اساس جدول کرجسی-مورگان، ۲۶۰ نفر است که با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. یافته‌های پژوهش نشان‌داد، بین نوع الگوهای فرزندپروری با سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد. همچنین از بین دو سبک فرزندپروری یعنی سبک استبدادی و سهل‌انگازانه، با سرزندگی تحصیلی، رابطه معناداری وجود دارد؛ ولی در سبک قاطع با سرزندگی تحصیلی رابطه معناداری وجود ندارد؛ همچنین سهل‌گیرانه بیشترین رابطه را با سرزندگی تحصیلی دارند.

آزاد عبدالله پور، یاراحمدی و محمودی (۱۳۹۹) پژوهشی را با عنوان بررسی ارتباط بین تاب‌آوری و سرزندگی تحصیلی با در نظر گرفتن نقش میانجی‌گرانه حرمت خود دانش‌آموزان انجام دادند. جامعه پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان متوسطه بوکان در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ است که تعداد آنها ۶۸۰۰ نفر است. نمونه پژوهش شامل ۳۶۰ نفر دختر و پسر است که بر اساس جدول کرجسی-مورگان به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند. یافته‌ها حاکی از آن است که تاب‌آوری رابطه مثبت و معنادار با سرزندگی دانش‌آموزان دارد. همچنین حرمت خود، رابطه معنادار و مثبتی با سرزندگی و تاب‌آوری دارد. از طرفی، نتایج نشان‌داد که حرمت خود نقش میانجی معناداری میان تاب‌آوری و سرزندگی دارد.

جدیدی و شیبانی (۱۳۹۹) در پژوهشی به بررسی پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی براساس انسجام خانواده و تاب‌آوری تحصیلی در دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی پرداختند. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان پسر پایه ششم ابتدایی شهر دامغان در سال تحصیلی ۹۸-۹۹ بود که تعداد آنها ۶۱۳ نفر بودند. از میان جامعه آماری با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای مرحله‌ای و براساس جدول کرجسی-مورگان، تعداد ۲۳۴ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. نتایج تحلیل پیرسون نشان‌داد که بین انسجام خانواده و تاب‌آوری تحصیلی و مؤلفه‌های آن با سرزندگی تحصیلی و بین انسجام خانواده با تاب‌آوری تحصیلی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون نشان‌داد که انسجام خانواده و تاب‌آوری تحصیلی پیش‌بینی‌کننده سرزندگی تحصیلی در دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی می‌باشد.

سرایبان و بطیار (۱۳۹۶) در پژوهشی به بررسی پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس سبک‌های فرزندپروری و ادراک از جو مدرسه در دانش‌آموزان دوره ابتدایی پرداختند. در این مطالعه مورد شاهدی ۲۹۱ نفر بودند که به‌صورت خوشه‌ای و گمارش تصادفی ساده در پژوهش شرکت نمودند. یافته‌ها نشان می‌دهند که بین سرزندگی تحصیلی و سبک سهل‌گیرانه و همچنین سبک مقتدرانه در فرزند پروری، رابطه مثبت وجود دارد. بین سرزندگی تحصیلی و سبک استبدادی در فرزندپروری رابطه منفی وجود دارد. بین جو مدرسه و سرزندگی تحصیلی رابطه مثبت وجود دارد. در رگرسیون گام به گام مشخص شد که سبک‌های فرزندپروری و جو مدرسه ۶۱ درصد از واریانس سرزندگی تحصیلی را پیش‌بینی می‌کنند.

تاج‌الدینی رابری، خضری مقدم، زینلی کرمانی و تاج‌الدینی رابری (۱۳۹۴) در پژوهشی به بررسی پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس سبک‌های فرزندپروری و باورهای مذهبی پرداختند. طرح این پژوهش از نوع همبستگی و به‌طور مقطعی است. آزمودنی‌های این تحقیق شامل ۲۵۷ نفر از دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه شهرستان رابر با میانگین سنی ۱۵-۱۸ سال بود که برای انجام این پژوهش تمام جامعه دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه ارزیابی شدند. نتایج این تحقیق نشان‌داد سبک فرزندپروری و باورهای مذهبی پیش‌بین خوبی برای سرزندگی تحصیلی می‌باشند.

پیشینه پژوهش‌های خارجی

جارج و ساکار (۲۰۲۰) در طی پژوهشی به بررسی نقش تاب‌آوری تحصیلی در سرزندگی تحصیلی دانشجویان پرداختند. نمونه آماری این پژوهش ۲۱۷ دانشجو بودند. نتایج به دست آمده نشان داد هم تاب‌آوری تحصیلی نقش ضروری و معناداری در ایجاد سرزندگی تحصیلی در بین دانشجویان دارد.

الحفری و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهش خود نقش سبک‌های فرزندپروری در خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان را بررسی کردند. نمونه آماری این پژوهش شامل ۱۱۱۹ دانشجوی عمان بود. نتایج به دست آمده نشان داد ۱۰ درصد از واریانس خودکارآمدی تحصیلی توسط سبک‌های فرزندپروری قابل پیش‌بینی است.

گاندرا و کروزی^{۱۷} (۲۰۲۰) در پژوهش خود به بررسی رابطه بین اشتیاق به مدرسه و سرزندگی تحصیلی پرداختند. نمونه آماری این پژوهش ۹۸۶ دانش‌آموز ابتدایی بودند. نتایج به دست آمده نشان داد اشتیاق به مدرسه توانایی پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان را دارد و همچنین رابطه معناداری بین اشتیاق به مدرسه و سرزندگی تحصیلی وجود دارد.

بولتون، هاگز، کنت، اسمیت و ویلیامز^{۱۸} (۲۰۲۰) در پژوهش خود به بررسی رابطه بین تاب‌آوری تحصیلی و سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان پرداختند. نمونه آماری این پژوهش ۲۱۳ دانش‌آموز انگلستان بودند. نتایج به دست آمده نشان داد نتایج طیف

17 Gandra & Cruz

18 Boulton, Hughes, Kent, Smith & Williams

وسعی از درگیری با سیستم‌ها و فعالیت‌های مطالعاتی مختلف را نشان می‌دهد و دید وسیعی از رفتار یادگیری دانش‌آموز در طول زمان ارائه می‌دهد؛ و همچنین رابطه معنادار بین تاب‌آوری و سرزندگی تحصیلی را تایید می‌کند.

ستیوان، آپریلیا و ماگدلنا^{۱۹} (۲۰۲۰) در پژوهش خود به بررسی عوامل مرتبط با پیشرفت تحصیلی و سرزندگی تحصیلی دانشجویان پرداختند. نمونه آماری این پژوهش ۲۶۱ دانشجو بودند. نتایج به دست آمده نشان داد سرزندگی تحصیلی نقش مهمی در پیشرفت تحصیلی دانشجویان دارد. همچنین بین تاب‌آوری تحصیلی و سرزندگی تحصیلی دانشجویان رابطه معناداری وجود دارد.

کولمار، لیم، کانر و مارتین^{۲۰} (۲۰۱۹) در مطالعات خود به بررسی رابطه بین امید تحصیلی و سرزندگی تحصیلی پرداختند. نمونه آماری این پژوهش ۱۹۱ نفر از دانش‌آموزان ابتدایی در نظر گرفته شد. نتایج به دست آمده وجود رابطه‌ی معنادار بین امید تحصیلی و سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان را تایید کرد.

داتو و یانگ^{۲۱} (۲۰۱۹) در پژوهشی به بررسی انگیزش تحصیلی و هیجان‌های پیشرفت تحصیلی با سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان فیلیپینی پرداختند. پرسشنامه‌های مورد نیاز این پژوهش بین ۳۹۳ دانش‌آموز مقطع دبیرستان فیلیپین توزیع شد. یافته‌های به دست آمده نشان داد انگیزش تحصیلی و هیجان‌های پیشرفت تحصیلی در تبیین سرزندگی تحصیلی تاثیر دارد. همچنین رابطه معناداری با سرزندگی تحصیلی دارد.

داهل، پراسد، ماگ و السعدون^{۲۲} (۲۰۱۷) پژوهشی را تحت عنوان تاثیر سیستم باور و فرهنگ بر سرزندگی تحصیلی مورد بررسی قرار دادند. نمونه آماری این پژوهش شامل ۱۰۲ دانش‌آموز اهل سیدنی بود. یافته‌های پژوهش نشان داد در صورت افت تحصیلی در صورتی که باور و فرهنگ دانش‌آموزان به توانایی خود بالا باشد میزان سرزندگی تحصیلی آن‌ها افزایش می‌یابد.

روش پژوهش

مقاله حاضر توصیفی و از نوع همبستگی است. همچنین در این تحقیق، محقق از هر دو روش گردآوری اطلاعات میدانی و کتابخانه‌ای (کتاب، مقالات، اینترنت و...) را برای تحقیق استفاده کرد. جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش کلیه دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی شهر همدان در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ اعم از دختر و پسر به تعداد ۹۵۲۷ بود.

حجم نمونه بر اساس جدول کرجسی و مورگان^{۲۳} (۱۹۷۰) ۳۸۴ نفر مشخص شده است. نمونه آماری با استفاده از روش در دسترس انجام شد. با توجه به غیر حضوری بودن مدارس به دلیل شیوع ویروس کووید ۱۹، داده‌های مورد نیاز این پژوهش با استفاده از پرسشنامه‌های آنلاین و استفاده از گروه‌ها و کانال‌های شبکه‌های مجازی شاد و واتساپ انجام شد. جهت گردآوری اطلاعات در این پژوهش از پرسشنامه‌های زیر استفاده شد:

سرزندگی تحصیلی

مقیاس سرزندگی تحصیلی را دهقانی زاده و حسین چاری (۱۳۹۱) با الگوگیری از مقیاس سرزندگی تحصیلی مارتین و مارش (۲۰۰۶) که دارای ۹ گویه است، توسعه دادند و برای اجرای مقدماتی و رفع نقیصه‌ها، این گویه‌ها بر روی گروهی از دانش‌آموزان (۳۰ پسر و ۳۰ دختر) دبیرستانی شهرستان مهریز، اجرا کردند. پس از اجرای این گویه‌ها نسخه نهایی مورد بازنویسی

19 Setiawan, Aprillia & Magdalena

20 Colmar, Liem, Connor & Martin

21 Datu & Yang

22 Dahal, Prasad, Maag & Alsadoon

23 Krejcie & Morgan

قرار گرفت که حاصل این بازنویسی، ۱۰ گویه بود. سپس گویه‌های مذکور در یک مطالعه مقدماتی مجدداً روی نمونه‌ای شامل ۱۸۶ نفر از دانش‌آموزان دبیرستان، اجرا و خصوصیات روانسنجی آن بررسی شد. نتایج حاصل از این بررسی نشان داد که ضرایب آلفای کرونباخ به‌دست‌آمده برابر با ۰.۸۰ و ضریب باز آزمایشی برابر با ۰.۷۳ بود. در پژوهش صدوقی و حسامپور (۱۳۹۸) نیز ضریب اعتبار پرسشنامه سرزندگی به روش آلفای کرونباخ برابر با ۰.۸۲ به دست آمد. ضریب پایایی این ابزار در پژوهش حاضر ۰.۷۷۸ به دست آمد.

سبک‌های فرزندپروری ادراک شده

در این پژوهش به منظور سنجش سبک‌های فرزندپروری ادراک شده از پرسشنامه سبک‌های فرزندپروری بامریند (۱۹۹۱) استفاده شد. این ابزار جهت بررسی شیوه‌های فرزندپروری ساخته شده و بر اساس نظریه بامریند (۱۹۹۱)، از الگوی رفتاری سهل‌گیر، مستبد و مقتدر (اطمینان بخش) اقتباس شده‌است. این پرسشنامه، شامل ۳۰ ماده است که ۱۰ ماده آن به شیوه سهل‌گیر، ۱۰ ماده به شیوه مستبد و ۱۰ ماده دیگر به شیوه قاطع و اطمینان بخش به امر پرورش فرزند مربوط می‌شود. در این پرسشنامه، فرزندان نظر خود را بر اساس مقیاس ۵ درجه ای لیکرت مشخص می‌کنند و نمره بالاتر نشان دهنده استفاده والدین از همان شیوه فرزندپروری است. میزان اعتبار این پرسشنامه به روش باز آزمایشی، برای سهل‌گیرانه ۰/۸۵، برای مستبدانه ۰/۹۲ و برای اقتدار منطقی پدران ۰/۸۱ گزارش شده است (بوری، ۱۹۹۱). همچنین، وی در مورد اعتبار پرسشنامه، نتایج زیر را گزارش کرده است: آمرانه بودن پدر با آزادگذاری (۰/۵۰) و با اقتدار منطقی (۰/۵۲) رابطه معکوس دارد. بوری (۱۹۹۱)، میزان اعتبار پرسشنامه را با استفاده از روش بازآزمایی در بین گروه مادران، به شرح زیر گزارش نموده است. ۰/۸۱ برای شیوه سهل‌گیرانه، ۰/۸۶ برای شیوه مستبدانه و ۰/۷۸ برای شیوه سهل‌گیر و میزان اعتبار برای هر سه شیوه، بالا بوده است. روایی پرسشنامه توسط شامعلی نیا (۱۳۹۳)، مورد بررسی قرار گرفته و این تحقیقات، اعتبار و روایی قابل قبولی را در مورد این پرسشنامه گزارش داده‌اند. میزان اعتبار برای شیوه سهل‌گیر ۰/۶۹، برای شیوه مستبد ۰/۷۷ و برای شیوه قاطع و اطمینان بخش ۰/۷۳ به دست آمد. ضریب پایایی این ابزار در پژوهش حاضر در جدول زیر آمده است:

جدول ۱: ضریب پایایی پرسشنامه فرزندپروری ادراک شده

مولفه	تعداد سوال	ضریب آلفا
سهل‌گیر	۱۰	۰.۷۳۲
مستبد	۱۰	۰.۶۵۵
مقتدر	۱۰	۰.۷۳۰

تاب‌آوری تحصیلی

پرسشنامه تاب‌آوری تحصیلی توسط ساموئلز (۲۰۰۴) ساخته شد و در دو مطالعه مناسب بودن آن تایید شد. سپس با گسترش مطالعه در سال ۲۰۰۹ با همکاری و به چاپ رسید. نسخه نهایی این پرسشنامه ۴۰ سوال است که از شرکت کنندگان خواسته می‌شود تا میزان تاب‌آوری تحصیلی خود را بر روی یک مقیاس پنج درجه ای لیکرت از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) درجه بندی کنند. نحوه نمره گذاری برای سوالات ۴، ۵، ۷، ۱۰، ۱۱، ۱۵، ۲۳، ۲۷، ۲۸ و ۲۹ معکوس است. ضریب آلفای کرونباخ آن که بر روی ۳۱۵ دانشجو اجرا گردید ۰.۸۹ به دست آمد. پرسشنامه تاب‌آوری تحصیلی بعد از هنجاریابی در ایران

توسط سلطانی نژاد، آسیایی، ادهمی و توانایی یوسفیان (۱۳۹۲) از ۴۰ سوال به ۲۹ سوال کاهش یافت. در پژوهش حاضر از نسخه ۲۹ سوالی استفاده گردیده است. برای تعیین روایی عاملی این پرسشنامه از تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عاملی تاییدی استفاده شد. در ایران ضریب آلفای کرونباخ، پرسشنامه ۲۹ سوالی، در نمونه دانش آموزی بین ۰.۶۳ تا ۰.۷۷ و در نمونه دانشجویی بین ۰.۶۲ تا ۰.۷۶ به دست آمد. ضریب پایایی این ابزار در پژوهش حاضر در جدول زیر آمده است:

جدول ۲: ضریب پایایی پرسشنامه تاب‌آوری

مولفه	تعداد سوال	ضریب آلفا
مهارت‌های ارتباطی	۱۳	۰.۷۶۷
جهت‌گیری آینده	۱۰	۰.۶۶۰
حل مسئله محوری مثبت نگری	۶	۰.۶۲۶

روند گردآوری داده‌ها

با توجه به شیوع بیماری کرونا و تعطیلی مدارس، داده‌ها با استفاده از روش در دسترس و پرسشنامه مجازی و استفاده از شبکه‌های مجازی اینترنتی شاد، واتساپ، تلگرام و اینستاگرام انجام شد. به این منظور ابتدا پرسشنامه‌های مورد نیاز با استفاده از نرم‌افزارهای مخصوص تبدیل به لینک شد. سپس این لینک با هماهنگی با معلمان در گروه‌های شبکه‌های اجتماعی شاد، واتساپ، تلگرام و اینستاگرام در اختیار جامعه آماری مورد نظر قرار گرفت. ضمناً محقق شناسه شبکه‌های مجازی خود را در توضیحات ابتدایی پرسشنامه ذکر کرد که اگر آزمودنی در حین پر کردن پرسشنامه‌ها با سوالی مواجه شد بتواند آنرا از محقق بپرسد؛ اما از آنجاکه محقق دسترسی حضوری به نمونه آماری ندارد، نمونه‌گیری آنقدر در شبکه‌های مجازی ادامه پیدا کرد تا تعداد پرسشنامه‌های کامل و دقیق، به تعداد مورد نظر رسید.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این پژوهش با استفاده از نرم افزارهای SPSS ویرایش ۲۳ داده‌ها در دو سطح توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. به طوری که در بخش توصیفی، فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار یافته‌ها نمایش داده‌شد و در سطح استنباطی، ابتدا جهت بررسی پیش‌فرض نرمال بودن متغیرهای پژوهشی از آزمون کلموگرف-اسمیرنوف استفاده گردید، سپس فرضیه‌های پژوهش با استفاده از روش آماری رگرسیون خطی همزمان و آزمون همبستگی و توسط نرم‌افزار SPSS ویرایش ۲۳ تحلیل شد.

تحلیل داده‌های استنباطی

فرضیه اصلی

سرزندگی تحصیلی بر اساس سبک‌های فرزندپروری ادراک شده و تاب‌آوری تحصیلی در بین دانش‌آموزان قابل پیش‌بینی است. جهت بررسی این فرضیه از تحلیل رگرسیون چند متغیری به روش همزمان استفاده شده است. در این

پژوهش سرزندگی تحصیلی به عنوان متغیر ملاک و سبک‌های فرزندپروری ادراک شده و تاب‌آوری تحصیلی به عنوان متغیرهای پیش‌بین ایفای نقش می‌کنند.

جدول ۳: متغیرهای وارد شده در تحلیل رگرسیون سبک‌های فرزندپروری ادراک شده و تاب‌آوری تحصیلی بر سرزندگی تحصیلی

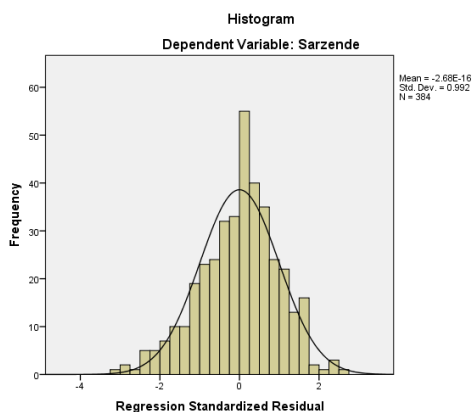
روش	متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین وارد شده	
همزمان	سرزندگی تحصیلی	سهل‌گیرانه	سبک‌های فرزندپروری
		قاطعانه	
		مستبدانه	
		مهارت‌های ارتباطی	تاب‌آوری تحصیلی
		جهت‌گیری آینده	
		حل مسئله محوری مثبت نگری	

در ادامه به بررسی شدت همبستگی، میزان توانایی تبیین و خودهمبستگی در جدول ۵ پرداخته می‌شود.

جدول ۴: خلاصه مدل رگرسیونی و بررسی خودهمبستگی

متغیر ملاک	R	R ²	AR ²	انحراف استاندارد
سرزندگی تحصیلی	۰/۳۵	۰/۱۲	۰/۱۱	۵/۲۴

بر اساس اطلاعات جدول فوق، شدت همبستگی بر اساس مقدار ضریب همبستگی چندگانه برای سرزندگی تحصیلی برابر با ۰/۱۲ می‌باشد و مجذور R تعدیل شده برابر ۰/۱۱ می‌باشد که نشان می‌دهد ۱۱ درصد از تغییرات متغیر ملاک یعنی سرزندگی تحصیلی، می‌تواند توسط متغیرهای سبک‌های فرزندپروری ادراک شده و تاب‌آوری تحصیلی تبیین شود.

نمودار ۱: نمودار هیستوگرام باقی مانده استاندارد رگرسیون فرضیه اصلی پژوهش

نمودار هیستوگرام باقیمانده رگرسیون نشان می‌دهد که باقی مانده استاندارد شده منطبق بر خط نرمال است. در ادامه و در جدول ۴، آزمون تحلیل واریانس این مساله را بررسی می‌کند که آیا مدل رگرسیون می‌تواند به طور معنادار و مناسبی تغییرات متغیر وابسته را پیش‌بینی کند.

جدول ۵: جدول تحلیل واریانس برای بررسی معناداری مدل رگرسیونی

متغیر ملاک	منبع تغییر	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	Sig.
سرزندگی تحصیلی	رگرسیون	۴۳۰.۱۵۲۸	۶	۷۳۸.۲۵۴	۲۶.۹	۰/۰۰۱
	باقیمانده	۰۶۰.۱۰۳۷۰	۳۷۷	۵۰۷.۲۷		
	مجموع	۴۹۰.۱۱۹۸۹	۳۸۳	-		

بر اساس اطلاعات جدول ۵، میزان معناداری F برای سرزندگی تحصیلی با درجه آزادی ۶ و ۳۷۷ کمتر از میزان ۰/۰۱ محاسبه شده است که این امر بیان گر این است که مدل رگرسیونی در سطح ۹۹٪ معنادار است ($p < ۰/۰۱$ و $F(۶,۳۷۷) = ۹/۲۶$)، بنابراین، متغیرهای سبک‌های فرزندپروری ادراک شده و تاب‌آوری تحصیلی به خوبی می‌توانند سرزندگی تحصیلی را پیش‌بینی کنند.

جدول ۶: ضرایب همبستگی و رگرسیون سبک‌های فرزندپروری ادراک شده و تاب‌آوری تحصیلی بر

سرزندگی تحصیلی

سطح معنی-داری	t	Beta استاندارد	ضرایب غیر استاندارد		عامل
			انحراف استاندارد	B	
۰۰۱.۰	۲۵۷.۳	-	۵۲۸.۳	۴۸۹.۱۱	مقدار ثابت
۰.۳۳.۰	۱۴۱.۲	۱۳۳.۰	۰.۵۴.۰	۱۱۶.۰	سبک‌های فرزندپروری
۰.۵۸.۰	۸۹۸.۱	۱۰۴.۰	۰.۵۷.۰	۱۰۸.۰	قاطعانه
۴۷۸.۰	۷۱۰.۰	۰.۴۲.۰	۰.۵۱.۰	۰.۳۶.۰	مستبدانه
۰۰۱.۰	۵۲۱.۳	۱۹۸.۰	۰.۳۸.۰	۱۳۳.۰	مهارت‌های ارتباطی
۰۰۱.۰	۷۷۴.۳	۲۳۳.۰	۰.۵۹.۰	۲۲۳.۰	جهت‌گیری آینده
۹۱۷.۰	۱۰۴.۰	۰.۰۶.۰	۰.۷۸.۰	۰.۰۸.۰	حل مسئله محوری مثبت نگری

با توجه به اطلاعات جدول فوق، به ترتیب جهت‌گیری آینده با سطح معناداری ۰/۰۰۱ و ضریب رگرسیونی استاندارد شده ۰/۲۳۳؛ مهارت‌های ارتباطی با سطح معناداری ۰/۰۰۱ و ضریب رگرسیونی استاندارد شده ۰/۲۳۳؛ سبک‌های فرزندپروری سهل

گیرانه با سطح معناداری ۰/۰۳۳ و ضریب رگرسیونی استاندارد شده ۰/۱۳۳ در تبیین واریانس متغیر سرزندگی تحصیلی تاثیر دارند. همچنین سطح معناداری مقدار ثابت برابر با ۰/۰۰۱ محاسبه شده است که این امر نشان می‌دهد مقدار ثابت محاسبه شده بر متغیر ملاک تاثیرگذار است. نتیجه‌ی نهایی آنالیز رگرسیون انجام شده، به همراه ضرایب غیر استاندارد متغیرهای مؤثر در مدل در زیر آمده است.

$$+ (\text{جهت‌گیری آینده} \times ۰/۱۳۳) + ۴۸۹.۱۱ = \text{سرزندگی تحصیلی (مهارت‌های ارتباطی} \times ۰/۱۳۳) + (\text{فرزندپروری سهل‌گیرانه} \times ۰/۱۱۶)$$

فرضیه فرعی اول

بین سبک‌های فرزندپروری ادراک شده با سرزندگی تحصیلی در بین دانش‌آموزان رابطه وجود دارد. به منظور بررسی این فرضیه از آزمون همبستگی پیرسون استفاده می‌شود. جدول زیر نتیجه این آزمون را نشان می‌دهد.

جدول ۷: آزمون همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین سواد عاطفی با کیفیت زندگی زناشویی

متغیر	شاخص	فرزندپروری سهل‌گیرانه	فرزندپروری سهل‌گیرانه	فرزندپروری سهل‌گیرانه
سرزندگی	R	۰/۰۷۱	۰/۱۷۰**	-۰/۰۵۶
تحصیلی	Sig	۰/۱۶۶	۰/۰۰۱	۰/۲۷۴

** معناداری در سطح ۰/۰۱ N=۱۲۰

با توجه به نتیجه آزمون همبستگی، بین سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه و سرزندگی تحصیلی با ضریب همبستگی ۰/۱۷۰ (I=۰/۱۷۰) در سطح ۰/۹۹ رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی دوم

بین تاب‌آوری تحصیلی با سرزندگی تحصیلی در بین دانش‌آموزان رابطه وجود دارد. به منظور بررسی این فرضیه از آزمون همبستگی پیرسون استفاده می‌شود. جدول زیر نتیجه این آزمون را نشان می‌دهد.

جدول ۸: آزمون همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین هیجان‌خواهی با کیفیت زندگی زناشویی

متغیر	شاخص	تاب‌آوری تحصیلی	مهارت‌های ارتباطی	جهت‌گیری آینده	حل مسئله محوری مثبت‌نگری
سرزندگی	R	۰/۲۸۱**	۰/۲۲۱**	۰/۲۵۳**	۰/۱۶۰**
تحصیلی	Sig	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۲

** معناداری در سطح ۰/۰۱ N=۱۲۰

با توجه به نتیجه آزمون همبستگی، بین تاب‌آوری تحصیلی و سرزندگی تحصیلی با ضریب همبستگی $r = 0/281$ ($r = -0/281$)، بین مهارت‌های ارتباطی و سرزندگی تحصیلی با ضریب همبستگی $r = 0/221$ ($r = -0/221$)، بین جهت‌گیری آینده و سرزندگی تحصیلی با ضریب همبستگی $r = 0/253$ ($r = -0/253$)، بین حل مسئله محوری مثبت نگری و سرزندگی تحصیلی با ضریب همبستگی $r = 0/160$ ($r = -0/160$) در سطح $0/99$ رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

بحث در نتایج

فرضیه اصلی

سرزندگی تحصیلی بر اساس سبک‌های فرزندپروری ادراک شده و تاب‌آوری تحصیلی در بین دانش‌آموزان قابل پیش‌بینی است.

نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون چند متغیری نشان داد که ۱۱ درصد از تغییرات متغیر ملاک یعنی سرزندگی تحصیلی، می‌تواند توسط متغیرهای سبک‌های فرزندپروری ادراک شده و تاب‌آوری تحصیلی تبیین شود ($p < 0/01$ و $F(6,377) = 9/26$). بر اساس نتایج این فرضیه به ترتیب جهت‌گیری آینده با ضریب رگرسیونی استاندارد شده $0/233$ ($p < 0/01$)؛ مهارت‌های ارتباطی با ضریب رگرسیونی استاندارد شده $0/233$ ($p < 0/01$)؛ سبک‌های فرزندپروری سهل‌گیرانه با ضریب رگرسیونی استاندارد شده $0/133$ ($p < 0/05$) در تبیین واریانس متغیر سرزندگی تحصیلی تاثیر دارند. این یافته با نتایج حاصل از پژوهش‌های صورت‌گرفته توسط فدوی و همکاران (۱۴۰۰)، حاجی‌پور و همکاران (۱۴۰۰)، آزاد عبدالله پور و همکاران (۱۳۹۹)، جدیدی و همکاران (۱۳۹۹)، سرابیان و همکاران (۱۳۹۶)، تاج‌الدینی رابری و همکاران (۱۳۹۴) و جارج و همکاران (۲۰۲۰) همسو و هم‌راستا است.

در ارتباط با تبیین یافته حاضر می‌توان گفت که، سرزندگی تحصیلی توانایی موفقیت‌آمیز دانش‌آموزان در مواجهه با مشکلات و چالش‌های تحصیلی را نشان می‌دهد. در واقع سرزندگی تحصیلی می‌تواند دانش‌آموزان را توانمند سازد تا بتوانند با محیط‌های تحصیلی سازگاری پیدا کنند (پرتوین، ۲۰۱۲). در پژوهش حاضر مشخص شد که سرزندگی تحصیلی بر اساس سبک‌های فرزندپروری ادراک شده و در دانش‌آموزان قابل پیش‌بینی است. خانواده کارکردهای بسیار زیادی دارد که می‌توانند بر فرزندان تاثیرگذار باشد. در واقع شیوه برخورد والدین با فرزندان می‌تواند تطابق و سازگاری آن‌ها با جنبه‌های مختلف زندگی را تحت تاثیر قرار دهد (مرادی و همکاران، ۱۳۹۳). سبک‌هایی که والدین برای تربیت فرزندان خود به کار می‌گیرند در شکل‌گیری توانایی‌های شناختی و اجتماعی آنان موثر خواهد بود و می‌تواند زمینه‌ساز بسیاری از ابعاد شخصیتی، نگرش‌ها، احساسات و عادت‌های افراد باشد. از این رو ارتباطات میان والدین و فرزندان می‌تواند پیش‌بینی کننده خوبی برای رفتارهای بعدی فرزندان باشد (چان و همکاران، ۲۰۱۸). کیفیت تعامل میان والدین و فرزندان در شکل‌گیری احساس امنیت کودک نقش بسیار زیادی خواهد داشت. گرمی و پذیرش والدین به صورت حمایت از کودک و انتقال حس امنیت و اطمینان به کودک خود را نشان خواهد داد. همچنین میزان حساسیت عاطفی و هیجانی والدین، در دسترس بودن آن‌ها برای تامین نیازهای کودکان و پذیرش آن‌ها بر فرآیند اجتماعی شدن کودکان تاثیرگذار خواهد بود و می‌تواند بسیاری از مشکلات رفتاری آن‌ها را در آینده کاهش دهد (اسکاپ و همکاران، ۲۰۱۷)؛ بنابراین چنین به نظر می‌رسد که اگر تعاملات میان والدین و فرزندان که ناشی از سبک فرزندپروری آنان می‌باشد، به گونه‌ای مثبت باشد و احساس امنیت و دوست داشتن را به فرزندان منتقل کند، می‌تواند تاثیرات مطلوبی بر نحوه نگرش کودکان و توانایی‌های آنان برجای بگذارد و به احتمال بسیار زیادی موجب ایجاد هیجان‌ها و عواطف

مثبت در آنان خواهد شد. لذا از آنجا که به وجود آمدن حس سرزندگی نیازمند آن است که فرد بانشاط، پرنرژی و سرزنده باشد (سولبرگ و همکاران، ۲۰۱۲)، می توان گفت که ارتباط مثبت والدین با فرزندان با ایجاد احساسات مثبت در آنان، به احتمال بسیار زیادی موجب سرزندگی تحصیلی آنان خواهد شد.

در ارتباط با تبیین یافته دیگر این پژوهش مبنی بر قابل پیش بینی بودن سرزندگی تحصیلی بر اساس تاب آوری تحصیلی دانش آموزان می توان گفت که، تاب آوری تحصیلی به دانش آموزان کمک می کند تا بتوانند به گونه ای موثر با شکست های تحصیلی، استرس ها و فشارهای تحصیل برخورد کنند. دانش آموزانی که تاب آوری تحصیلی بالایی دارند، علی رغم وجود مشکلات و چالش های موجود، بازهم موفق خواهند شد، چرا که این افراد توانایی زیادی در کنار زدن موانع و حل کردن مشکلات دارند (سلطانی نژاد و همکاران، ۲۰۱۴). همچنین دانش آموزان تاب آور، انگیزه پیشرفت بالایی دارند و تلاش می کنند عملکرد مناسب خود را در هر موقعیتی حفظ کنند. این امر می تواند اهمال کاری دانش آموزان را کاهش دهد و مانع بی علاقه ای به تحصیل، ناکارآمدی تحصیلی و افت تحصیلی خواهد شد (یعقوبی و همکاران، ۲۰۱۶). از این رو چنین به نظر می رسد که تاب آوری بالا شرایطی را فراهم می کند تا دانش آموزان بتوانند، چالش ها و مشکلات تحصیلی را بیشتر تحمل کنند و انعطاف پذیری بالایی از خود نشان دهند. این امر به احتمال بسیار زیادی سبب می شود که دانش آموزان موفقیت و پیشرفت بیشتری حاصل کنند و سرزندگی تحصیلی آنان افزایش یابد.

فرضیه فرعی اول

بین سبک های فرزندپروری ادراک شده با سرزندگی تحصیلی در بین دانش آموزان رابطه وجود دارد.

نتایج حاصل از آزمون همبستگی نشان داد که بین سبک فرزندپروری سهل گیرانه و سرزندگی تحصیلی با ضریب همبستگی ۰/۱۷۰ رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($p < ۰/۰۱$). این یافته با نتایج حاصل از پژوهش های فدوی و همکاران (۱۴۰۰)، سرابیان و همکاران (۱۳۹۶) و تاج الدینی رابری و همکاران (۱۳۹۴) همسو است. نتایج بررسی فدوی و همکاران (۱۴۰۰) نشان داد دو سبک فرزندپروری استبدادی و سهل انگارانه، با سرزندگی تحصیلی، رابطه معناداری دارند؛ ولی سبک قاطع با سرزندگی تحصیلی رابطه معناداری ندارد؛ همچنین سبک سهل گیرانه بیشترین رابطه را با سرزندگی تحصیلی دارد. مطالعه سرابیان و همکاران (۱۳۹۶) حاکی از آن است که بین سرزندگی تحصیلی و سبک سهل گیرانه و همچنین سبک مقتدرانه در فرزند پروری، رابطه مثبت وجود دارد. بین سرزندگی تحصیلی و سبک استبدادی در فرزندپروری رابطه منفی وجود دارد. تاج الدینی رابری و همکاران (۱۳۹۴) طی پژوهشی مشخص ساختند که سبک فرزندپروری پیش بین خوبی برای سرزندگی تحصیلی می باشد.

در ارتباط با تبیین یافته حاضر می توان گفت که، سرزندگی تحصیلی توانایی برخورد موفقیت آمیز دانش آموزان با چالش های تحصیلی را نشان می دهد و در بسیاری از نظام های پژوهشی این سازه مثبت، از شاخص های سلامت ذهنی و حس درونی سرزندگی در مدرسه محسوب می شود. در واقع سرزندگی سبب می شود که دانش آموزان وظایف و تکالیف تحصیلی خود را به صورت اختیاری انجام دهند و دچار خستگی و ناامیدی نشوند (البرزی، خوشبخت و غلامی، ۱۴۰۰). در این پژوهش مشخص شد که از بین سبک های فرزندپروری تنها سبک فرزندپروری مقتدرانه با سرزندگی تحصیلی در بین دانش آموزان رابطه دارد. والدینی که از سبک فرزندپروری مقتدرانه برای تربیت فرزندان خود استفاده می کنند به گونه ای منطقی و عقلانی بر روی فرزندان خود کنترل دارند و همواره برای نظرات آنها احترام قائل هستند. این والدین برای اینکه فرزندان شان را مطیع خود

سازند، از اجبار، تهدید و یا تنبیه استفاده نمی‌کنند، بلکه تلاش می‌کنند دلایل منطقی و قانع‌کننده‌ای برای عقاید و خواسته‌های خود مطرح کنند. آن‌ها از نیازها و ویژگی‌های خاص فرزند خود، آگاهی کافی دارند و معیارهای مشخصی برای تربیت فرزندان خود در نظر می‌گیرند تا آن‌ها را به سوی استقلال و فردیت سوق دهند (دارلینگ، ۱۹۹۹)؛ بنابراین دانش‌آموزانی که والدین آن‌ها مقتدرانه عمل می‌کند، در محیط خانواده خود همواره از آرامش روانی و امنیت کافی برخوردار خواهند بود و این امر به احتمال بسیار زیادی شرایطی را فراهم می‌کند که آن‌ها بتوانند در زمینه‌های مختلف زندگی خود عملکرد مناسبی از خود نشان دهند و موفقیت‌های زیادی کسب کنند. از این رو چنین به نظر می‌رسد که والدین قاطع و مقتدر با فراهم کردن امکانات لازم برای پیشرفت فرزندان خود و تشویق آن‌ها به خودمختاری و استقلال، به احتمال بسیار زیاد بتوانند آن‌ها را در زمینه تحصیل توانمند سازند و از این طریق سرزندگی تحصیلی آنان را افزایش دهند.

در ارتباط با تبیین دیگر این یافته می‌توان گفت که، شیوه‌های تربیتی والدین قاطع به‌گونه‌ای است که در ارتباط با فرزندان خود ثابت‌قدم هستند و تلاش می‌کنند مهارت‌های ابراز وجود و اعتماد متقابل را در آنان پرورش دهند. این والدین با گوش دادن به صحبت‌های فرزندان خود، از نیازها و تفکرات آن‌ها آگاهی پیدا می‌کنند و با دلسوزی و صمیمیت فرزندان‌شان را به درگیری بیشتر در فعالیت‌ها و تکالیف درسی ترغیب می‌کنند تا موفقیت‌های بزرگی کسب کنند. از این رو فرزندان چنین خانواده‌هایی به دلیل اینکه با والدین خود احساس راحتی و نزدیکی می‌کنند، اغلب درباره مسائل مختلف از جمله تحصیل، با آن‌ها گفتگو و تبادل نظر می‌کنند و از طریق راهنمایی و کمک‌های مناسبی که دریافت می‌کنند عملکرد مناسب‌تری خواهند داشت. لذا این دانش‌آموزان احساسات مثبت زیادی در زندگی تحصیلی خود تجربه خواهند کرد (فدوی، پورشافعی و اسدزاده، ۱۴۰۰)؛ بنابراین چنین به نظر می‌رسد که سبک فرزندپروری مقتدرانه سبب می‌شود که دانش‌آموزان، با توانمندی بیشتری که در زمینه تحصیل احساس می‌کنند، به احتمال بسیار زیادی تمایل و علاقه بیشتری نسبت به مدرسه و تحصیل پیدا کنند و از این طریق سرزندگی تحصیلی آنان افزایش چشمگیری یابد.

فرضیه فرعی دوم

بین تاب‌آوری تحصیلی با سرزندگی تحصیلی در بین دانش‌آموزان رابطه وجود دارد.

نتایج حاصل از آزمون همبستگی نشان‌داد که بین تاب‌آوری تحصیلی و سرزندگی تحصیلی با ضریب همبستگی ۰/۲۸۱، بین مهارت‌های ارتباطی و سرزندگی تحصیلی با ضریب همبستگی ۰/۲۲۱، بین جهت‌گیری آینده و سرزندگی تحصیلی با ضریب همبستگی ۰/۲۵۳، بین حل مسئله محوری مثبت‌نگری و سرزندگی تحصیلی با ضریب همبستگی ۰/۱۶۰ رابطه منفی و معناداری وجود دارد ($p < 0/01$). این یافته با نتایج حاصل از پژوهش‌های حاجی‌پور و همکاران (۱۴۰۰)، آزاد عبدالله پور و همکاران (۱۳۹۹)، جدیدی و همکاران (۱۳۹۹) و جارج و همکاران (۲۰۲۰) همسو است. یافته‌های حاصل از مطالعه حاجی‌پور و همکاران (۱۴۰۰) نشان‌داد از بین مولفه‌های تاب‌آوری تحصیلی، به ترتیب مثبت‌نگری تحصیلی و جهت‌گیری آینده تحصیلی بیشترین تاثیر مثبت و معنادار را در سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان دارند. نتایج بررسی آزاد عبدالله پور و همکاران (۱۳۹۹) بیانگر آن است که تاب‌آوری رابطه مثبت و معنادار با سرزندگی دانش‌آموزان دارد. جدیدی و همکاران (۱۳۹۹) طی پژوهشی نشان‌دادند که تاب‌آوری تحصیلی پیش‌بینی‌کننده خوبی برای سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان محسوب می‌شود. پژوهش جارج و همکاران (۲۰۲۰) نیز حاکی از آن است که تاب‌آوری تحصیلی نقش ضروری و معناداری در ایجاد سرزندگی تحصیلی در بین دانشجویان دارد.

در ارتباط با تبیین یافته حاضر می‌توان گفت که سرزندگی تحصیلی بیشتر، توانایی دانش‌آموزان را در مواجهه با رویدادهای چالش‌برانگیز زندگی تحصیلی افزایش می‌دهد. در واقع سرزندگی تحصیلی به پاسخ مثبت دانش‌آموزان اشاره دارد (حیدری ممقانی و حسین پور، ۱۳۹۹). در این پژوهش مشخص شد که هر سه مؤلفه تاب‌آوری تحصیلی نظیر مهارت‌های ارتباطی، جهت‌گیری آینده و حل مسئله‌محوری و مثبت‌نگری با سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان رابطه دارند. از آنجا که تاب‌آوری سازگاری مثبت در مواجهه با رویدادهای ناگوار زندگی است و می‌تواند مانع تاثیرات منفی حوادث ناخوشایند شود، لذا اثرات ناگوار مشکلات و چالش‌های تحصیلی بر دانش‌آموزان را نیز کاهش خواهد داد. تاب‌آوری به‌عنوان یک سرمایه روانشناختی و درون فردی، مانند یک تسهیل‌گر عمل می‌کند و می‌تواند فعالیت‌های افراد را به سوی پیامدها و نتایج مثبت سوق دهد. در واقع چنین به‌نظر می‌رسد که تاب‌آوری یک نوع بینش روانشناختی در افراد ایجاد می‌کند که تلاش‌ها و فعالیت‌های تحصیلی را در ذهن افراد امیدبخش معنا می‌کند (فتحی و جمال‌آبادی، ۱۳۹۶). از این رو چنین به‌نظر می‌رسد که تاب‌آوری به احتمال بسیار زیادی بتواند توانایی دانش‌آموزان را در حل مسائل دشوار تحصیلی افزایش دهد و احساسات مثبتی را در آنان ایجاد کند، لذا این امر شرایطی را فراهم می‌کند که تمایل دانش‌آموزان به تحصیل و فعالیت‌های مربوط به آن افزایش پیدا کند و به احتمال بسیار زیادی سرزندگی تحصیلی آنان را بالا ببرد.

در ارتباط با تبیین یافته حاضر می‌توان گفت که، دانش‌آموزانی که تاب‌آوری تحصیلی بالایی دارند، خودباوری، کنترل و ایستادگی بالاتری دارند و اضطراب کمتری را تجربه می‌کنند. از آنجا که انرژی و تلاش برای کسب یادگیری بیشتر لازم است، اما چنین به‌نظر می‌رسد که دانش‌آموزان برای رسیدن به توان بالقوه خود و مقاومت در برابر مشکلات و چالش‌های تحصیلی و فشار مفرط تحصیل، نیازمند آن هستند که تاب‌آوری بالایی از خود نشان دهند (مارتین و همکاران، ۲۰۰۲). از طرفی مهارت‌های ارتباطی به‌عنوان یکی از مولفه‌های تاب‌آوری تحصیلی موجب برقراری ارتباط مناسب دانش‌آموزان با عوامل مدرسه، معلمان و همکلاسی‌ها خواهد شد. ارتباط خوب و موفق بین معلم و دانش‌آموز می‌تواند به افزایش سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان کمک بسیار زیادی بکند. هنگامی که دانش‌آموزان بتوانند ارتباط مناسبی با معلم خود برقرار کنند، اطلاعات، افکار، احساسات و نظرات خود را از طریق کلامی و غیر کلامی به وی انتقال می‌دهند و از این طریق معلمان از نقاط قوت، ضعف‌ها و مشکلات دانش‌آموزان آگاه خواهند شد و می‌توانند مطالب درسی و آموزشی را متناسب با نیازهای دانش‌آموزان برنامه‌ریزی کنند. از این رو این امر می‌تواند شرایط را برای موفقیت و پیشرفت هرچه بیشتر دانش‌آموزان فراهم کند و علاقه و اشتیاق آن‌ها را افزایش دهد (طالبی‌خانسری، ۱۳۹۹). لذا چنین به‌نظر می‌رسد که مهارت‌های ارتباطی که از طریق تاب‌آوری بالا در دانش‌آموزان ایجاد می‌شود، به احتمال بسیار زیادی می‌تواند به حل شدن مسائل و مشکلات تحصیلی دانش‌آموزان کمک کند و با کسب نتایج موفقیت‌آمیز و پیشرفت بیشتر آنان در زمینه تحصیل احتمالاً موجب سرزندگی تحصیلی آنان شود.

پیشنهادات

- با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر مبنی بر قابل پیش‌بینی بودن سرزندگی تحصیلی بر اساس تاب‌آوری تحصیلی در بین دانش‌آموزان، پیشنهاد می‌شود که مدیران مدارس با دعوت از مشاورین مجرب و خبره و برگزاری جلسات مشاوره برای دانش‌آموزان به افزایش سرزندگی تحصیلی و تاب‌آوری تحصیلی آن‌ها مبادرت شود.

- با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر مبنی بر قابل پیش‌بینی بودن سرزندگی تحصیلی بر اساس سبک‌های فرزندپروری ادراک شده در بین دانش‌آموزان، پیشنهاد می‌شود در مشاوره‌های قبل از ازدواج، روانشناسان از معضلات و مشکلات و همچنین فواید هرکدام از سبک‌های فرزندپروری به والدین اطلاعات کافی بدهند.

- با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر مبنی بر قابل پیش‌بینی بودن سرزندگی تحصیلی بر اساس سبک‌های فرزندپروری ادراک شده در بین دانش‌آموزان، پیشنهاد می‌شود که مشاوران مشغول به تحصیل در مراکز مشاوره مدارس در صورت شکایت دانش‌آموزان از کاستی در سرزندگی تحصیلی، با دعوت از خانواده‌های آن‌ها و ارجاع به روانشناسان خبره، مشکلات خانوادگی و فرزندپروری این دانش‌آموزان را مورد بررسی و درمان قرار دهند.

منابع

۱. اکبری بوننگ، م؛ و رحیمی بوننگ، ح. (۱۳۹۵). تبیین سرزندگی و انگیزش تحصیلی دانشجویان بر اساس ادراک آنان از محیط یادگیری در دانشگاه علوم پزشکی بیرجند. *مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی*، ۱۶ (۲۷)، ۲۲۲-۲۳۱.
۲. اکبری، ر. (۱۳۹۷). بررسی تاثیر سبکهای تربیتی مادران بر بزهکاری نوجوانان و نیز شرایط خانوادگی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی.
۳. امامی درمیان، احمد؛ پور شافعی، هادی و طالبی، محمد علی (۱۴۰۰). نقش پیش‌بینی‌کننده ادراک از محیط یادگیری در سرزندگی تحصیلی و باورهای خودکار آمدی تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه شهر اسدییه. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه پیام نور استان خراسان جنوبی، مرکز پیام نور بیرجند.
۴. آزاد عبدالله پور، م. ، یاراحمدی، ی؛ و محمودی، ع (۱۳۹۹). بررسی ارتباط بین تاب‌آوری و سرزندگی تحصیلی با در نظر گرفتن نقش میانجی‌گرانه حرمت خود دانش‌آموزان. ششمین همایش بین‌المللی روان‌شناسی مدرسه، تهران.
۵. برجعلی، ا. (۱۳۹۶). تأثیر سازگاری و الگوهای فرزندپروری والدین بر تحول روانی اجتماعی دانش‌آموزان دبیرستانهای شهر تهران. رساله دکتری، دانشگاه علامه طباطبایی.
۶. تاج‌الدینی رابری، س. ، خضری مقدم، ا. ، زینلی کرمانی، س؛ و تاج‌الدینی رابری، س. (۱۳۹۴). پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس سبک‌های فرزندپروری و باورهای مذهبی. دومین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی و روانشناسی آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی ایران، تهران.
۷. حاجی پور، ا؛ و عجم، ع. ا. (۱۴۰۰). پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس خلاقیت هیجانی و تاب‌آوری تحصیلی در دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه شهرستان گناباد. پایان نامه کارشناسی ارشد تحقیقات آموزشی، مرکز پیام نور گناباد، دانشگاه پیام نور استان خراسان رضوی.
۸. حسینی، آ. (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین سبک فرزندپروری والدین با خلاقیت و مهارت‌های اجتماع کودکان پیش‌دبستان شهرستان گنبد کاوس. پایان نامه کارشناسی ارشد علوم تربیتی، دانشگاه آزاد آزادشهر.
۹. خواجوی مقدم، ع. (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین سبک فرزند پروری والدین و سازگاری با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ابتدای شهرستان کلاله. پایان نامه کارشناسی ارشد علوم تربیتی، دانشگاه آزاد آزادشهر.
۱۰. دانش، ع. (۱۳۹۳). رابطه پنج عامل شخصیت با شیوه‌های فرزند پروری در مادران کودکان دچار بیش‌فعالی و نقص توجه. *فصلنامه اندیشه‌های نوین تربیتی*، ۱۲ (۱)، ۶۶-۷۹.
۱۱. دانش، ع. ، کاکاوند، ع. ، سلیمی نیا، ع. ، ساقی، ل؛ و سهیمی، م. (۱۳۹۳). رابطه پنج عامل شخصیت با شیوه‌های فرزند پروری در مادران کودکان دچار بیش‌فعالی و نقص توجه. *فصلنامه اندیشه‌های نوین تربیتی*، ۱۲ (۱)، ۶۶-۷۹.
۱۲. دهقانی زاده، م. ح؛ و حسین چاری، م. (۱۳۹۱). بررسی خصوصیات روانسنجی مقیاس سرزندگی تحصیلی در میان دانش‌آموزان. منتشر نشده.
۱۳. رجایی، مهزاد و اسلمی، الهه (۱۴۰۰). بررسی اثر بخشی آموزش روانشناسی مثبت‌گرا بر بهزیستی روانشناختی و پیشرفت تحصیلی نوجوانان دانش‌آموز دختر مقطع متوسطه اول شهرستان آبادیه. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی مثبت‌گرا، دانشگاه پیام نور استان خراسان رضوی، مرکز پیام نور گناباد.
۱۴. رحیمی، م؛ و زارعی، ا. (۱۳۹۵). نقش ابعاد دلبستگی بزرگ سالی در سرزندگی تحصیلی با واسطه‌گری ابعاد خودکارآمدی مقابله با مشکلات و کمال‌گرایی. *پژوهش در یادگیری آموزشی و مجازی*، ۱۲ (۳)، ۹۵-۱۰۷.

۱۵. رضوانی، س. (۱۳۹۷). بررسی رابطه سبک‌های فرزندپروری و طرحواره‌های ناسازگار اولیه. *مطالعات تربیتی و روانشناسی*، ۱۱ (۲)، ۲۳۹-۲۵۴.
۱۶. سالارآبکوهی، ط. (۱۳۹۳). نقش ویژگی‌های شخصیت با میانجیگری رضایت زناشویی در پیش‌بینی سبک‌های فرزندپروری مادران کودکان پیش دبستانی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه فردوسی مشهد.
۱۷. سلطانی نژاد، م.، آسیایی، م.، ادهمی، ب.، توانایی یوسفیان، س. (۱۳۹۳). بررسی شاخص‌های روان‌سنجی پرسشنامه تاب‌آوری تحصیلی *ARI* اندازه‌گیری تربیتی، ۴ (۱۵)، ۱۷-۳۵.
۱۸. فدوی، م.، پورشافعی، ه. و اسدزاده، ف. (۱۴۰۰). رابطه الگوهای فرزند پروری و سرزندگی تحصیلی در دانش آموزان متوسطه اول. *مطالعات فرهنگی اجتماعی خراسان*، ۱۵ (۴)، ۱۱۱-۱۲۶.
۱۹. فولادی، ا.، کجباف، م. ب. و قمرانی، ا. (۱۳۹۵). اثربخشی آموزش سرزندگی تحصیلی بر معنای تحصیلی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه سوم دوره اول متوسطه شهر مشهد. *فصلنامه علمی-پژوهشی، پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی*، ۴ (۱۵)، ۹۳-۱۰۳.
۲۰. قلخانی، ف. (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین سبک فرزندپروری و رابطه والد کودک - با کمروزی دانش آموزان دبیرستان گنبد. پایان نامه کارشناسی ارشد علوم تربیتی، دانشگاه آزاد آزادشهر.
۲۱. قنبری هاشم آبادی، ب.، حاتمی، ا.، اسمعیلی، م. و فرحبخش، ک. (۱۳۹۰). رابطه بین سبک‌های فرزندپروری، دلبستگی و تعهد زناشویی در زنان متأهل دانشگاه علامه طباطبایی. *فصلنامه علمی-پژوهشی زنان جامعه شناسی*، ۲ (۳)، ۳۹-۶۰.
۲۲. کردمیرزا نیکوزاده، ع. (۱۳۹۸). *الگویابی زیستی- روانی- معنوی در افراد وابسته به مواد و تدوین برنامه مداخله برای ارتقاء تاب‌آوری مبتنی بر روایت شناسی شناختی و روانشناسی مثبت نگر*. پایان نامه دکتری رشته روانشناسی دانشگاه علامه طباطبایی تهران. تهران.
۲۳. کریمی قرطمانی، م. (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین پایداری تحصیلی با ادراک خود و فراشناختی در دانش آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه شهر اصفهان. پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه علامه طباطبایی
۲۴. کوسه غراوی، م. (۱۳۹۳). بررسی رابطه سبک فرزندپروری والدین و عزت نفس با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه شهرستان مراوه تپه. پایان نامه کارشناسی ارشد علوم تربیتی، دانشگاه آزاد آزادشهر.
۲۵. محمدی، م. (۱۳۹۴). بررسی عوامل تاب‌آوری در افراد در معرض خطر سوء مصرف مواد مخدر. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی.
۲۶. مرادی، م. و چراغی، ا. (۱۳۹۳). الگوی علی تجریمی از روابط بین ادراک از الگوهای ارتباط خانواده، ادراک از ساختار کلاس، انگیزش و خودگردانی تحصیلی و سرزندگی تحصیلی در نوجوانان دبیرستانی. *نشریه مطالعات آموزش و یادگیری*، ۶ (۱)، ۱۱۳-۱۴۰.
۲۷. ملک مکان، م. (۱۳۹۷). بررسی رابطه نگرش مادر نسبت به شیوه‌های فرزندپروری با یادگیری خودتنظیمی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان راهنمایی آبان. پایان نامه کارشناسی ارشد تربیت معلم.
۲۸. یآوری، ه.، درتاج، ف. و اسدزاده، ح. (۱۳۹۵). بررسی اثربخشی آموزش امید بر سرزندگی تحصیلی دانش آموزان دوره دوم متوسطه. *پژوهش در نظام‌های آموزشی*، ۱۰ (۳۵)، ۳۴-۲۱.
۲۹. یعقوبی، ا. و بختیاری، م. (۱۳۹۵). تاثیر آموزش تاب‌آوری بر فرسودگی تحصیلی دانش آموزان دختر. *مجله پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی*، ۲ (۱۳)، ۴۵-۵۶.

30. Aldhafri, S. , Alrajhi, M. , Alkharusi, H. , Al-Harthy, I. , Al-Barashdi, H. , & AlhadabiA. ,) S2020). Parenting Styles and Academic Self-Efficacy Beliefs of Omani School and University Students. *Educ. Sci*, 1 (10), 1-18.
31. Alizadeh, H. , & Andries, C. (2012): Interaction of Parenting Styles and Attention deficit hyperactivity disorder in Iranian parents. *Child and Family behaviour therapy*, 24 (7), 32- 52.
32. Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development*, 37 (4), 887-907.
33. Berg-Nielsen, T. S. , Vikan, A. , & Dahl, A. A. (2012). Parenting Related to Child and Parental Psychopathology: A Descriptive Review of the Literature. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 7 (50), 529-552.
34. Beyhan, O. (2018). Student Perceptions on the Teaching Styles of Their Teachers. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (201), 1- 12.
35. Cartwright-Hatton, S. , Hodges, L. , & Porter, J. (2013). Social anxiety in childhood: the relationship with self and observer rated social skills. *J. Child Psychol. Psychiatry*, 44 (58), 737-742.
36. Cohen, H. (2017). What is Resilience? *Psych Central*, 1 (2), 5- 12.
37. Dahal, J. , Prasad, P. , Maag, A. , & Alsadoon, A. (2017). The effect of culture and belief systems on students' academic buoyancy. *Education and Information Technologies*. 23 (2), 587-592.
38. Darling, N. (2011). Parenting style as context: an integrative model. *psychological bulletine*, 113 (2), 487-496
39. Erdogan, E. , Ozdogan, O. , & Erdogan, M. (2015). University students' resilience level: The effect of gender and faculty. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2 (18), 1262-1267.
40. Fernández-Castillo, A. , & Vílchez-Lara, M. J. (2016). Anxiety and parent's beliefs about medication in primary pediatric health care. *Clínica y Salud*, 25 (2), 117- 122.
41. Garcia, A. (2017). The SAGE Encyclopedia of Psychology and Gender Parenting Styles, Gender Differences in. *SAGE Reference*, 9 (10), 1-6.
42. Gellis, Z. D. , & Kenaley, B. (2012). Problem-Solving Therapy for Depression in Adults: A Systematic Review. *Research on Social Work Practice*, 18 (2), 117-131.
43. Green, S. B. (2012). How many subjects does it take to do a regression analysis? *Multivariate Behavioral Research*, 9 (26), 499- 510.
44. Hamid, Z. , & Ahmad Shah, Sh. (2018). Exploratory study of perceived parenting style and perceived stress among adolescents. *International journal of academic research in education and review*, 4 (6), 174- 181.
45. Power, T. G. (2013). Parenting dimensions and styles: a brief history and recommendations for future research. *Childhood obesity*, 9 (1), 14-21.
46. Putwain, D. W. (2012). Is academic buoyancy anything more than adaptive coping? *Anxiety, Stress & Coping: An International Journal*, 25 (1), 349-358
47. Renaud-Dubé, A. , Guay, F. , Talbot, D. , Taylor, G. , & Koestner, R. (2015). The relations between academic vitality and academic hope: a mediation model. *Soc Psychol Educ*, 5 (18), 255-272.

48. Yun, S. , Hiver, P. , & Al-Hoorie, A. (2018). Academic buoyancy: Exploring learners' everyday resilience in the language classroom. *Studies in Second Language Acquisition*, 6 (40), 805–830.